

חינוך בפרשה - כי תבא

משלוח מנות!

ערב ר"ה, ירושלים לפני 85 שנה. בפתח ביתו של רבינו ה'אמרי אמת' מגור ניצב יהודי מהציג עצמו בשמו, ושהוא ר"מ בשיבת 'פורת יוסף'. בידו מגש פירות גדול ומעוט. "זה 'משלוח מנות' עבור הרבי", אמר והלך. התפלאו בני המשפחה, שמא התבלבל האיש בין חודש תשרי לחודש אדר?

הרבי הישיש, חלש לאחר המאורעות שעבר וצאתו מפולין הכבושה, מביט ומפטיר "הרי ה'פרי חדש' היה רב בירושלים". בני הבית הביטו זה בזה ודברי הרבי לא הובנו. מה הקשר? מה מתכוון? הגבאי הגאון החסיד רבי שמאי גינזבורג, הבקי הגדול אשר כל רז לא אָגַס ליה, הבין כוונת הרבי, והסביר:

"הג'ר חזקיה די-סילוה כתב בספרו 'פרי חדש' (הלכות ר"ה סוף סי' תקפ"א) שנוהג הוא לשלוח מנות בערב ר"ה, שהרי שעזרא הסופר ונחמיה בן חכליה אמרו בר"ה לעם שנאספו בירושלים "לָכוּ אֲכֹלוּ מִשְׁמַנִּים וְשִׁתּוּ מִמִּתְקִים וְשִׁלְחוּ מִנּוֹת לְאֵין נֶכּוֹן לוֹ, כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֲדֹנֵינוּ, וְאַל תַּעֲצֹבוּ כִּי חֲדָתָה ה' הִיא מֵעַזְזְכֶם... וַיֵּלְכוּ כָּל הָעָם לֶאֱכֹל וּלְשִׁתּוֹת וּלְשַׁלַּח מִנּוֹת וּלְעֲשׂוֹת שְׂמֵחָה גְדוֹלָה" (נחמיה ט'). היות ובעל ה'פרי חדש' היה רב בירושלים, ובוודאי נשתמרה כאן מנהגו, ויהודי זה שולח מנות לכבוד ר"ה!".

פרשתנו פותחת במצוות ביכורים, מצווה שעניינה הבעת הכרת הטוב על מה שהקב"ה מטיב עמנו. "הַגִּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ...", פירש"י "שאינך כפוי טובה". הבאת ביכורים, הענקה, מביעים הכרת הטוב. מידה נפלאה.

בחודש אדר רגילים להוקיר את המחנכים של בנינו באמצעות 'משלוח מנות'. מלמדי תשב"ר, שומרי משמרת הקדוש, בכתיף וְשִׂאוּ בַמִּשָּׁא הַכֶּבֶד. מסורים למלאכת שמים בכל עת ובכל שעה. משקיעים בהכנת השיעורים, עמלים במסירתם, משתדלים להתאים ולהטעים הלימוד לכל תלמיד ותלמיד. הכיתות עמוסות, והעבודה נעשית קשה משנה לשנה. שמעתי לאחרונה "לא ניתן לעצור את 'ירידת הדורות', מנסים לפחות לְהֶאֱטָא...". מלמדים מתמודדים עם קשיי הדור, חוצפא יסגא של התלמידים ולעיתים אף של הוריהם, חוסר הכנעה וברק הטכנולוגיה, משדלים להיות בבחי' 'מלמד - שלא שינה', לשמור בקדושה עליונה את פך השמן הטהור...

אין חובה להעניק למלמדים 'משלוח מנות' בר"ה, גם לא בפורים. אין חובה אלא זכות! להביע הוקרה למלמד שמתייצב על משמרתו יום יום. רובם - ששה ימים בשבוע, רובם - יום ארוך ושעות מרובות. השכר 'בהאי עלמא' אינו ראוי לפום מעלתם וביחס למעמסה הנפשית. קיצוץ רודף קיצוץ והיוקר מאמיר... אם דומה הרב למלאך ה' צבא-ות... כמלאכים מסורים לשליחותם - לפעמים 'אינם נראים', אין מעריכים את גודל עשייתם.

אני מודע שצרי עין משועממים מעוררים פולמוס מדי שנה "חייבים לתת משלוח מנות למלמדים". וכי מלמד שואל "אני חייב ללמד ילד עייף", "האם כל אבא מנהל שלי?", "למה הופקר דְּמִי לרכילות?". כשהמלמד מכיר את האב, הוא מבין את מעשי בנו: "מדחציף כולא האי - שמע מינה לאו ממזר הוא". שתי טיפות 'קריסטל'... מותר להעיר למלמד - בסימן שאלה ולא בסימן קריאה, בינו לבינו ולא בפורום רחב, כיחיד ולא כ'מומחה'.

"וְעֵינֶיךָ וְאַמְרֶךָ" פירש"י "לשון הרמת קול". הרם קול על הזכות להעניק משלוח מנות למלמד! זכות להמחיש לילדינו הכרת הטוב, ומתן כבוד לעמלי תורה. כאשר רבינו ה'אמרי אמת' העניק 'מתת' למחנך של בן-זקונו רבינו ה'פני מנחם', בשיבת 'חיי עולם' בירושלים, סרב המלמד לקבל ואמר "ב"ה יש משכורת". השיב הרבי "כופין על מדת סדום, שהרי זה נהנה וזה לא חסר"! הרבי ראה בנתינתו זו 'הוצאת בניו לתלמוד תורה' שהיא מַעֲבָר וּבְנוֹסֶף עַל הַנִּגְזָר עַל פְּרִנְסָתוֹ מִר"ה וְעַד ר"ה. הוא אינו חָסֵר, זה לא על חשבוננו! מקבלים ע"כ 'החזר'!

ידוע לכולם כי קשה למוסדות למצוא צוותי הוראה איכותיים. בסוף שנה האחרונה עבר מלמד מצוין מחיידר חשוב בבני ברק לתלמוד תורה בפריפריה. התפלאו! לכאורה עבודה קשה שם יותר, ופחות 'היימיש'. הסביר "ההורים שם מעריכים ומכבדים. לא מתווכחים איתי מה הפשט בתוס', ולא דנים איתי למה החסרתי הפירוש השני של הרשב"א". המלמדים עובדים קשה מאוד, צריך ניתן להם לחיות, ואף נוסף כדי חיותם בעין טובה.

אבינו מלכנו, כתבנו בספר מזכי הרבים, מלמדי תשב"ר המאירים ככוכבים.

כתיבה וחתימה טובה!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

להזמנות הרצאות : 123ymm@gmail.com